

10 URTE

JAKIN

EUSKAL-GAZTEDIA
KULTURA BIDEETAN

I - 1966

21'gna. Arantzazu'n

Hamargarren urtea ospatzeko egin dugun zenbakiarekin zaude. Hamar urte. Beharbada ez da axio ikaragarria izan gure hau, baiña gu zerbait izan delakotan gaude. 1956-ko udazkenean sortu zen JAKIN. Ez diogu aitatzat izenik ekarriko, irten den bakoitzean berriro sortua dirudien ezker. Izan ere, JAKIN-en bizitza ez da nagia izan. Indarrak, setak, bizi beharraren legeak eutsia ta hogeia aldiz sortu dela esango nizuke.

Hauze litzake egokiena, JAKIN-en bizitzaz ezer esatekotan: hogeia aldiz sortua dala esatea.

Hamar urteotan zer egin duen? Ernetzea bera etzen, agian, gutxi;

ez gutxiago bizitzea. Kultur aldizkaritarako asmotan hasia dugu gure hau: "Gure euskera kultur ioera eta kultur-ats guzi guzietan" trebetzeko. Lortu duen ala ez bestek irizpetuko du, merezi badu beñepein. Bein baiño gehiagotan irabazi du makiña bat gorespen eta ohore orain artekoan beintzat. Ez gera alper lanean jardun hamar urte.

Lehenik, euskal apaiz eta prailleen elkartasuna iritxi zuen JAKIN-ek. Egiteko batean bat. Hasieratik beretik agiri zaizkigu jesuita, benediktino, pasionista eta frantziskotarrak lankideen artean. Gerora, ezin ahantz ditzakegu Euskal Seminarioak, sakramentinoak, karmeldarrak... Azkenik, herri gizonak ere bildu zaizkigu lan ardurazko hau zuzen aurrera eramateko. Eta neskatxen izenak ere ez dira luzaroan faltako, Jainkoa lagun.

Eskubidez, JAKIN-en epaitzaille izan ditekean Yon Etxaide-ren hitzekin esateko, kultura euskeraz barreiatzearen merezimendu ez kaxkarra aipatuko dugu bigarren: "Euskeraz oraiñaldi hontararte ikutu ez ditugun jardun goitiarrak" erabilli ditu JAKIN-ek. Eta ez beti gaizki, ez horixe!

Iñork aterako ez digun erabaki ta uste amorratua euki dugu beti aldizkari honetan arkitu geranok: euskerak bizi egin behar duela, premiazkoa dela kultura europearra gure hizkuntzan sartzea, ta guk egitekoa dela hori, ez beste inork. Jo-

IRITZIAK

"...Iñoiz gure gazteen artean asmo bikaiñik sortu balin bada, JAKIN'en ots-emallean sortu da. Auxe bai esan dezakegula gazteen zitua dala, gazte ikastun, langille ta aurrerazaleena..."

[Ibinagabeitiatar Andimak]

"Ona azkenik nere eskuetan ainbeste aldiz amestu dudan errebista. Ez da kaxkarra izan nere poza... Jakintza, jakintza bear du gure euskerak bere izen onerako, ta auxe emateko eskeiñi diguzute zuen JAKIN. Euskaldun guzior txaloak merezi dituzute. Aurrera beti zuen lan ortan!"

[B'tar A.]

IRITZIAK

...JAKIN irakurria dizut pozaren pozez. Oiek, bai, gazte ederrak! Gai sakonek eta zailenak euskera zoragarritz eman dizkigute. Orrela iarraitzekotan, atzean utziko gaitute gazteok alabearrez..."

[Zaitegi'tar Yoakin jaunak]

"...Neretzat, askozaz ere bi-ziago, interesunago ta batez ere batuago agertu da (JAKIN) bigarren aldi onetan. Bide orretan barrena jarraitzeko eskurik baduzute, zoazte aurrera, bide zuzenetik abiatu zeratelakoan..."

[Luis Mitxelena'k]

muga honen egia daukagu beti begien aurrean: euskal kultura.

Amesak ames, ba dugu gauzazko zerbait:

52 idazle

111 lan

9 ordena ezberdiñetako izenak.

Hau da lehenengo hamar zenbakiek (kontuz, ez urteek) ematen digutena, 52 idazle horiek denak JAKIN-ek sortuak dituzu. Alegia, beren izena ta izana —euskal letretan— JAKIN-en agertu dituzte. Jakinlari hoetako batzuek euskal aldizkarien lankide jator dituzu gaur.

Aipu berezia zor zaio JAKIN-i, euskal aldizkarien artean, euskera idatzia errezagotzeko alegiñetan. Ekintza zaillean abiatu zen JAKIN bere kultur asmokin. Ezerezean oiñarriturik bezelatsu: batetik, kulturazko daukaguntxo ezagutzea nekeza zitzaigulako, eta bestetik, egitekoaren zati haundi bat zearo berria zelako euskal literaturan. Beraz, bidea billatzea zen lehenengo zeregiña. Eta honetan ere gazteek egitea itxaro zitekeana baiño jatorrago jardun gera: askatasunez, egiati, baiña gogor. Noizpait, apika, gogorregi. Euskera garbiaren auzi betikoa jorratu on batekin garbitu zen gure artean.

Sendo leiatuaz billatu dugu (ez noski erabat, honek ez baitu azkenik) bidea, edo Luis Mitxelena-k esango ligukeanez, guk mogimendua ibilliarekin probatu dugu.

Laugarren lekuan beste hau gogora dezakegu: alegia, JAKIN-ek ez duela basamortuan lan egin. Gaurko euskal letren mogimenduarekin batregiña dator, zintzo asko etorri, sarritan ondo kostata izan arren. JAKIN-ek gogoz onartzen du Euskaltzaindiaren zuzendaritza, batasunaren gerri beharrezkoa. Eta Baiona-ko erabakieri ere sakonetik lotua gelditu da beharbada beste euskal aldizkaririk ez bestean.

JAKIN

eta

Euskaltzaindia'k laguntzaille hartutako

Altuna
Arregui
Azurmendi
Bestarrika
Intxausti
Lasa
Mendizabal
Muxika

Jakinlari

Baiona-ko Biltzarraren Erabaklak

1964 -eko
Agorrillaren
29 - 30

EUSKALTZAINDIA

"Tori beza Euskalerrriak eta Euskaltzaindiak gazte auek beren biotzik onenarekin egin duten lan eder au".

"Euskaltzaindia'ri.

Gidari zaitugu... Iñora joango bagera zurekin bakarrik joan gaiteske: ez dugu beste gidaririk...

Euskaldunak, burrukaldi gogor ontan, batasuna ta gidaritza bat, bear dugu, ta ori zuk bakarrik eman dezaigukezu..."
(10 zenb.)

BATASUNA

Baiona-ko Idazkaritzak lan handi bat burutu du.

"JAKIN-ek erabaki hauek guztiak onartu egin ditu, eta bete egingo ditu. Beraz, gaurtik aurrera, datorren alean hasita, JAKIN-en lege hauek obligatu egingo dute.

...JAKIN-era etorriko diren artikuloak arau hoietara lotuko dira..." (18 zenb.)

Azkenik, lau liburu eder argitaratu dira JAKIN-en ardurapean A. Villasante-ren "Jainkoa", A. Gandiaga-ren "Elorri", "Filosofiaren Kondaira I", "Europa" ta beste zenbait izango dituzute ondotik. Gertutzen ari gera.

JAKIN-en goraberak hobeto ezagutzeko, ikusi EUSKERA, Bilbao 1963-1964, N. 336-371. Hian aztertu nuen zeazkiago JAKIN-en bizitza.

geroari begira

Errebista batek berak egiten du bere burua, eta JAKIN-ek horretan jarraitu behar luke, orain artekoa ukatu gabe. Batez ere gaurkotasun gehiagoren premia duela aitortu beharrean aurkitzen gera, nahiz eta hau izan bere betiko nahia. Gaurkotasuna ez da gure herriak dituen prolema ta goibeheri aurrera bide billatzen saiatzea baizik.

Ez da hauxe sekula eginkizun erreza izan. Eta gure gaurrean gutxiago. Egin beharrekoa denex, halere, billatu egingo ditugu egoki diren bideak. Zai daukagu herria, gure zai, guztion zai. Ba dakigu ez gerala guztion arteko batzuek besterik, ez dezakegula mirari apartekorik egin. Baiña bai bizitzeko miraria. Behar dugu, eta egingo dugu. Jainkoak daki nola.

Zerbaitetarako gaude munduan herri bezala, zerbait hau, agian, garbiegi agiri ez bazaigu ere... Jaiotzean aukerarik izan ez bagenuen, bai bizitzeko. Eta derrigorrean kultura aukeratu beharrean gaude, herria ez da herri kulturarik gabe-ta. Gurea ez da joera itsua. Beharra da, bizi beharra, ez bizi nahi soilla. Orain bizi beharra. Ez gaude denporaren eskuetan, gure eskuetan daukagu denpora. Beatzen artetik, ura bezala, gal ez dezagun, irmo elduko diogu denporari —gureari, euskaldunari— gazte atzamarraren eta beharraren indar guztiarekin. Ez al gera bakarrik egongo guztiona den alegin honetan!

Oraina eskas bezain zabal datorkigu etorkizuna, saiatu ezker. Bizitzea ez da ez hiltze hutsa. Bizitzea sortzea da batez ere, ta horra JAKIN-ek sortu beharrekoa: euskal kultura. Kultura, berriz, ez da berezko ta bere baitako ezer. Jendeari eta denpo-

rari lotua dago; haiengan ernetzen da, hari begiratzen dio. Eta horri lotu behar gakizkiogu: gure jendeari, gure gaurrari.

JAKIN-ena ez da gairaipen bizitza izan, ez baitago garaipenik norberaren burua garaitu arte. Noiz iritxiko digu holakorik JAKIN-ek?... Ta zer inporta digu noizak? Bukaerarik gabeko eginkizuna baiño zoragarriagorik ez da!

Azken aldian Arantzazu-koegia biurtu zaigu JAKIN. Egia da herri gizonen laguntasuna erakarri dugula. Aspaldian nahi horrekin ibilli gera, salatzen ziguten sakristia kutsua ezabatzeko asmoz. Bitartean, ordea, nun daude jesuita ikasleak, esate baterako? Bateko, apaizgai idazleak urritu zaizkigu, ta beste ko sakristia usairik gabeko teologia egin ditekeala ahaztu edo dugu, nunbait.

Eta bukatzeko, zuk duzu hitza, irakurle. JAKIN-ek, nahi duen euskal-kultura ez da posible zu gabe. Hasieran usté genuen zera, alegia, "JAKIN-en jomuga ez dela irakurlearentzat izatea bakarrik", lotsa pixka batekin begiratzen dugu orain. Amesak ziren. Eta gaur amesezko ez baiño gauzazko kultura billatzen dugu. Ba dakigu krisian dagoena ez dela euskera, krisia kontzientziaren larri astindua denez. Gu gaude, gu, ta ez euskera. Perogrullo-ren egia irudituko zaizu hau, ta zerbait adieraz dezai-guke halere. Guri beintzat, zuri galdetzeko ta entzuteko ta erantzuteko premia erakutsi digu, elkar bizketa hau izango da gure kultura.

Zuk duzu hitza. Guk, gure aldetik, beste hau esan nahi genizuke: eskerrik asko, hamar urte boengatik.

jose azurmendi

KONTUAN HARTU

JAKIN-eko fitxeroa artez eraman dezagun, komeni da zuzenbidea aldatzen duzunean, guri ohartxo bat pasatzea

Hori bateko.

Ta beste ko, edozein arrazoi gatik, gerta baledi ez zaizkizula edo aldizkariaren zenbakiren bat edo eskaturiko libururen bat xuxen irixten, idatzi iguzu oharraraziz.

Mil esker!